

Helse- og omsorgsdepartementet
Deres ref.: 22/404

Oslo, 15.09.2022

Våre ref.:

Generalsekretær Anne Elisabeth Eriksrud. Telefon: 920 68 633. E-post: anne.elisabeth.eriksrud@naaf.no

Politisk rådgiver Una Pasovic. Telefon: 481 93 927. E-post: una.pasovic@naaf.no

INNSPILL TIL NASJONAL HELSE- OG SAMHANDLINGSPLAN 2023

Norges Astma- og Allergiforbund (NAAF) oversender med dette våre innspill til neste nasjonale helse- og samhandlingsplan.

NAAF arbeider for å bremse den økende utviklingen av astma, allergi og overfølsomhetssykdommer og for at de som har sykdommene, skal kunne leve best mulig med dem. I dag teller vi ca. 14.000 medlemmer, og representerer en pasientgruppe på 1,5 millioner nordmenn. Den økende tendensen av astma og allergi er ikke bare et helseproblem, men også et samfunnsproblem. Derfor arbeider NAAF på flere plattformer for å øke kunnskapsnivået i befolkningen, fremme forskning og påvirke til samfunnsendring, blant annet gjennom statlige- og kommunale prosjekter, den nordiske merkeordningen Asthma Allergy Nordic (AAN), pollenvarslingstjenesten, en nasjonal rådgivningstjeneste og utvikling av helseprosjekter og forskning.

Til den kommende folkehelsemeldingen har NAAF innspill på følgende temaer:

- Tjenester og pasientforløp: Regionale sentre for astma, allergi og overfølsomhet
- Personell og kompetanse: Mangel på spesialister innen allergologi
- Rehabilitering og mestring: Likepersonarbeid og Frisklivssentraler

Under hvert tema følger en spesifisering av NAAF sitt innspill.

For ytterligere informasjon eller spørsmål, vennligst ta kontakt med våre referanser.

Vennlig hilsen
Norges Astma – og Allergiforbund

Anne Elisabeth Eriksrud /s/
Generalsekretær

Una Pasovic /s/
Politisk rådgiver

Tjenester og pasientforløp: Regionale sentre for astma, allergi og overfølsomhet

Regionalt senter for astma, allergi og overfølsomhet (RAAO) er en regional kompetansetjeneste og et regionalt behandlingssenter innenfor fagområdet astma, allergi og overfølsomhet.

I dag er det etablert ett slikt regionalt senter i hvert av de fire regionale helseforetakene, men med høyst ulikt omfang, blant annet i tilbud til pasientene. Dette fører til at pasienter får ulik grad av oppfølging og helsepersonell med ulik grad av kompetanse avhengig av hvor de bor hen i landet.

Disse sentrene skal stå for veiledning og kompetanseoverføring til primærhelsetjenesten, utrede og behandle vanskelige sammensatte sykdomsforløp og lede forskning på området. Sentrene er et viktig sentrum for å bedre diagnostikken i helsetjenesten og øke kunnskapsgrunnlaget i befolkningen. Dette er helt essensielt i arbeidet for blant annet å forebygge forverring av astma og utvikling av KOLS. NAAF mener derfor at midlene til RAAO-sentrene bør økes, slik at astma-, allergi- og overfølsomhetspasienter kan få et likt tilbud over hele landet, samt nå de samfunnsmålene sentrene er satt til å nå gjennom handlingsplanen Allergifrisk 2015-2024.

NAAF foreslår følgende tiltak til folkehelsemeldingen:

- Videreutvikle og styrke posisjonen til de regionale sentrene for astma, allergi og overfølsomhet (RAAO), for å fremme et helhetlig og likt tilbud i hele landet.

Personell og kompetanse: Mangel på spesialister innen allergologi

Det er i dag utfordringer tilknyttet kompetansemangel i allergologisektoren. Antallet pasienter med allergologiske utfordringer er betydelig høyere enn antallet spesialister i Norge. Siden 2017 har det kun blitt godkjent ti nye spesialister innen fagfeltet allergologi. I dag er det få allergologer i Norge, med en høy gjennomsnittsalder. Dette betyr at Norge i løpet av de neste 10 årene antageligvis vil halvere antallet spesialister innen allergologi. Dette ser vi på med stor bekymring.

Den allergiske byrden i befolkningen er økende, og det later ikke til at vi er på vei til å nå målet om å snu denne trenden. Vi ser at særlig pollenallergi påvirker i stor grad den delen av befolkningen som er i arbeid og utdanning, og er dermed et stort samfunnsøkonomisk problem som må adresseres og forebygges. Dersom man ønsker å gjøre en satsning innen fagfeltet og bedre folkehelsen på området, må man løse utfordringen knyttet til mangelen på spesialister.

NAAF foreslår følgende tiltak til folkehelsemeldingen:

- Satse på utdanning av spesialister innenfor fagfeltet allergologi.

Rehabilitering og mestring: Likepersonarbeid og Frisklivssentraler

Takket være viktige tiltak for god folkehelse og bedre behandlingstilbud lever vi lengre enn noen gang før, men dette betyr også at de som er kronisk syke, lever lenger med sykdommen sin. Da holder det ikke kun å behandle, vi må også legge til rette for likepersonsarbeid, mestring og helsefremmende vaner.

Å leve med en kronisk sykdom kan være belastende, både fysisk og psykisk. Med svingningene noen kroniske sykdommer medfører, er det ikke alltid lett å opprettholde livslyst og glede i hverdagen. Mange opplever det å få en kronisk sykdom som både ensomt og frihetsberøvende.

Norske pasientorganisasjoner, som NAAF, har stor kompetanse på hvordan man skal møte disse utfordringene. Vi vet at kunnskap om hvordan leve *med* sykdommen er nøkkelen for et godt liv. Likepersonsarbeidet i pasientorganisasjonene har skapt en arena for erfaringsutveksling, læring og mestring og har dermed vært en viktig brikke i mange kronikeres vei til økt livskvalitet.

Den kompetansen pasientorganisasjonene sitter på, samt de mange årene med erfaringer fra likepersonsarbeid i organisasjonene, vil kunne være en viktig brikke i avlastningen av helsetjenester i framtiden. Ved å legge til rette for tettere samarbeid mellom det offentlige og pasientorganisasjonene, vil man kunne etablere et fundament for økt kunnskap, aktivitet og mestring hos pasientene.

Likevel er det dessverre slik at pasientorganisasjonene ikke befinner seg i alle deler av landet. Da er Frisklivssentralene en nøkkel til mestring og bedre livsstil. Dårlig livsstil, overvekt og uvaner som røyking gir en forhøyet risiko for å utvikle astma. Frisklivssentralenes tilbud - på både individuelt nivå og gruppenivå - kan gi folk i risikogrupper oppfølgingen og motivasjonen de trenger for å unngå å bli syke. Det bør være et mål også å habiliterer, i tillegg til å rehabiliterer. Dette vil Frisklivssentralene kunne bidra med. Derfor vil det å utvide tilbudet av og styrke samarbeidet mellom spesialisthelsetjenesten og Frisklivssentralene kunne være en viktig løsning for å bedre morgendagens helsetilbud.

NAAF foreslår følgende tiltak til nasjonal helse- og samhandlingsplan:

- Det legges til rette for at pasientorganisasjonenes kompetanse og erfaringer innen likepersonsarbeid blir en integrert del av det offentliges helsefremmende arbeid, for på sikt å styrke det helhetlige helsetilbudet samt avlaste dagens helsetjenester.
- Frisklivssentraler blir et lovpålagt tilbud i alle kommuner, samt gjennomføre tiltak for at flere pasienter henvises fra spesialisthelsetjenesten til de kommunale Frisklivssentralenes læring- og mestringsevne som et tillegg til den helsebehandlingen de allerede mottar.